

Žuvinga upė vos po litą už kilometrą per metus išnuomojama žvejų klubui, tad jo nariai turi teisę ne tik traukti žuvis, bet ir užsidirbti pardavinėdami žvejybos leidimus kitiems. Ar tikrai nuviję tokias "grupės draugų" nuo upių ten prišauktume brakonierių pulkus?

Pasiturintiems žvejyba yra pramoga, o vos galą su galu suduriantiems - šiokia tokia paspirtis išgyventi. Todėl aistros dėl žūklės ir žuvų dabar liepsnoja kaip niekada. Ar leisti vaikams, pensininkams ir neįgaliesiems mėškėti nemokamai ne tik valstybiniuose, bet ir privačiuose vandens telkiniuose - juk, pavyzdžiui, privačiuose miškuose grybaujame ir uogaujame nemokamai? Tokie ginčai užvirė Seimui praėjusį mėnesį pamėginus patobulinti Mėgėjų žvejybos įstatymą. Mat jame buvo nuspręsta, paprastai tariant, nebenuomoti upių žūklei.

"Upės, kaip žinome, yra pratekantis vanduo. Šiuo metu Nemunas yra išnuomotas įvairiems žvejų mėgėjų būreliams vienoje ir kitoje pusėje. Merkio ichtiologinis draustinis taip pat išnuomotas vienam žvejybos mėgėjų klubui. Tačiau manome, kad upių nuomoti nereikėtų", - pristatydamas šį teisės aktą per Seimo plenarinį posėdį kalbėjo tuometis Aplinkos apsaugos komiteto (AAK) pirmininkas konservatorius Jonas Šimėnas.

"Ežerų nuomotojams privaloma įžuvinti ežerus, ten galima suskaičiuoti išteklis. O kai išnuomojame gabalą upės - kokia prievolė tenka nuomotojui? Tik naudoti ir daugiau nieko. Todėl išnuomoti upes netikslinga", - komiteto pirmininkui pritarė parlamentaras, buvęs aplinkos apsaugos ministras socialdemokratas Bronius Bradauskas.

Parlamentarai Mėgėjų žvejybos įstatymą priėmė, tačiau prezidentė Dalia Grybauskaitė pareiškė jam veto. "Jokiais teisiniais ar ekonominiais motyvais nepagrįstas įstatyme įtvirtintas tiesioginis draudimas išduoti leidimus naudoti žvejybos plotą upėse mėgėjiškos žūklės visuomeninėms organizacijoms", - rašoma prezidentės dekrete. Seimas prezidentės veto svarstymą atidėjo rudeniiui.

Čia reikėtų patikslinti, kad prieš keletą metų valdininkai terminą "vandens telkinio nuoma" pakeitė "leidimu naudoti žūklės plotą". Iš esmės tai tas pats, todėl tiek paprasti žmonės, tiek specialistai kalbėdami ir toliau vartoja terminą "nuoma". Jį vartosime ir mes, tik pridursime, kad išsinuomojęs vandens telkinį mėgėjų žvejybai asmuo turi teisę ne tik pats jame žvejoti, bet ir pardavinėti mėgėjų žvejybos leidimus kitiems meškeriotojams.

Vienus ponus pakeis kiti

Daugiatūkstantinė krašto žvejų kariuomenė dabar skilusi į dvi dalis: viena palaiko naujajame įstatyme siūlytus pakeitimus, kita jiems prieštarauja. Tai parodo ir skirtingos LŽ kalbintų specialistų bei meškeriotojų nuomonės. Girdėti net kaltinimų, esą Mėgėjų žvejybos įstatymo kūrėjai, nustumdami visuomenines žvejų organizacijas nuo upių, siekia vietoj jų ten įkurdinti turtuolius, kurie jau dabar superka sodybas paupiuose ir ketina neprileisti prie vandens paprastų žvejų. "Priešingai: būtent dabartiniai upių nuomotojai ir atstumia žvejus nuo upių. O mes siūlome upių nenuomoti ir leisti visiems meškeriotojams ten žvejoti, žinoma, išskyrus ichtiologinius draustinius", - LŽ tikino J.Šimėnas. Aplinkos ministerijos (AM) Gamtos apsaugos departamento Gamtos išteklių skyriaus vyriausiasis specialistas Giedrius Ladukas tam pritaria. "Į upę žuvys atplaukia ir išplaukia, tad nuomininkas gali nesirūpinti žuvų veisimu - vis tiek jų atplauks iš kitur, todėl upių nereikėtų nuomoti", - dėstė argumentus G.Ladukas.

Taip pat jis apgailestavo, kad vetavus įstatymą "pakibo" jame įrašyta nuostata, jog AM arba jos įgaliota institucija nustato prekybos ne mėgėjų žvejybos įrankiais tvarką. "Ši nuostata buvo įrašyta tam, kad sumažėtų tinklais žuvis gaudančių brakonierių. Dabar tinklų galima laisvai nusipirkti turguose ir kitur. Tai viena priežasčių, kodėl masiškai brakonieriaujama. Jei ši nuostata liktų įstatyme, galima būtų pareikalauti, kad norintis pirkti tinklų asmuo pateiktų dokumentus, kad jam leista užsiimti versline žūkle", - aiškino G.Ladukas.

Įsikišo įtakingieji?

Kai kurių LŽ pašnekovų nuomone, Mėgėjų žvejybos įstatymui raudoną šviesą įžiebė įtakingi "Merkio" meškeriojų klubo nariai, tarp jų yra ir, pavyzdžiui, premjero Andriaus Kubiliaus patarėjas Virginijus Valentinavičius. Šis tik apie 40 narių turintis klubas įkurtas 1974 metais, kaip pagrindinius savo tikslus jis oficialiai įvardija žvejybos museline meškere populiarinimą ir Merkio upės išsaugojimą.

Merkys - viena švariausių ir žuvingiausių Lietuvos upių, kur gyvena margieji upėtakiai, kiršliai, šapalai, strepečiai ir kitos žvejų trokšamos žuvis. Kol Nemunas prie Kauno nebuvo patvenktas, Merkyje ir jo intakuose neršė beveik pusė Lietuvos lašišų bei šlakių, plaukiojo daug žiobrių ir net eršketų.

Daug žvejų norėtų išskirtinių teisių į šią upę, tačiau gauti jų pavyko tik "Merkio" klubui. 1993-2003 metais šis klubas buvo išsinuomojęs visą Merkį su keliais intakais. 2007-aisiais Merkys vėl jam išnuomotas, tik šįkart ne visas - Šalčininkų rajone. Už šį 80 km ruožą klubas moka valstybei apie 100 litų per metus - maždaug po litą už kilometrą.

Laimikiai kol kas nenuvilia: klubo duomenimis, 2009 metais buvo sugauti 1799 kiršliai ir 2203 upėtakiai, 2011-aisiais - 1828 kiršliai ir 2780 upėtakių. Klubo nariai turi teisę ne tik patys Merkyje žvejoti, bet ir pardavinėti žūklės licencijas kitiems žvejams. 2011 metais klubas pardavė 173 licencijas už 13,2 tūkst. litų. Dar "derlingesni" klubui yra šie metai - vien iki gegužės penktosios parduotos 128 licencijos už 11,2 tūkst. litų.

Klubas tvirtina šiuos pinigus skiriantis žuvims veisti bei saugoti ir tam samdantis net apsaugos tarnybą. Šiomet į Merkį įleista 10 tūkst. upėtakiukų po 1 gramą. Tačiau, buvusio Seimo AAK pirmininko J.Šimėno žiniomis, į Merkį įleidžiama žuvų ir iš valstybės biudžeto lėšų. "Ar sąžininga, kad valstybė įžuvina šią upę iš mokesčių mokėtojų lėšų, o ją išsinuomojęs klubas ir pats žvejoja, ir ima pinigus iš tų, kurie ten nori pažvejoti?" - piktinosi J.Šimėnas.

Draustinis, bet ne visiems

Seimą ir kitas valdžios institucijas pasiekė 70 Šalčininkų rajono gyventojų skundas, kuriame jie rašo, kad "Merkio" klubas parduoda licencijas tik sau parankiems žmonėms. LŽ susisieks su

Išrinktųjų žūklė: upės kilometras už vieną litą

Parašė Feliksas Žemulis

Antradienis, 24 Liepa 2012 19:29

vienu pasirašiusių - vilniečiu Vaclavu Staškovskiu. Merkys teka per jo tėviškę Šalčininkų rajone, prie upės gyvena brolis ir kiti Vaclavo giminės.

Žūklės leidimus išsidalija klubas tarpusavyje. Prašiau leisti pameškerioti ir man, tačiau atsakė, kad nebėra licencijų", - pasakojo V.Staškovskis. Be to, pasak jo, klubas draudžia žvejoti Merkyje plūdine meškere ir spinningu, pripažįsta tik muselines meškeres ir žūklę muselėmis. "Tačiau saviškiams spinningauti leidžiama", - piktinosi pašnekovas. Pasak jo, dauguma vietos gyventojų muselinių meškerių nemėgsta, nes jos labai brangios.

Gal išeitis - įstoti į klubą? "Tai beveik neįmanoma, nes reikia gauti dviejų jo narių rekomendacijas, o toji kasta palaiko vienas kitą, svetimų neįsileidžia", - atsakė V.Staškovskis.

Kai kurie gamtosaugininkai stebisi, kad apskritai toje vietoje leidžiama žvejoti. Juk Merkio upė 1974 metais paskelbta ichtiologiniu draustiniu, kuriame saugomos upėtakių, kiršlių nerštavietės ir kitos nedažnos gyvūnų bei augalų rūšys. Merkys buvo įrašytas į 2005 metais Vyriausybės patvirtintą vertingiausių valstybinių vandens telkinių, į kuriuos neišduodami leidimai naudoti žūklės plotus, sąrašą.

"Leidimai naudoti žūklės plotus ichtiologiniuose draustiniuose neturėtų būti išduodami, nes šie draustiniai kuriami ichtiofaunai išsaugoti", - teigia Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos direktorė Rūta Baškytė.

Vakarų patirtis

"Merkio" klubo viceprezidentas mokslų daktaras Pranas Gudynas sutinka, kad nelogiška, jog ichtiologiniame draustinyje žvejojama ir jis netgi išnuomotas. Tačiau, pasak šio garsaus meškeriojo, taip "Merkio" klubas apsaugo draustinį nuo brakonierių, nes valstybė nesugeba pati to padaryti. "Daug kas iš mūsų klausia: kaip sugebate apsaugoti tokį didelį upės ruožą, įveisti joje žuvų, apkuopti pakrantes ir dar įvairių renginių žvejams suorganizuoti? Mes darome tai, ko valstybė nesugeba padaryti", - sakė P.Gudynas. Jis priminė, kad sąžiningus žvejus atstūmus nuo vandens telkinių juos užplūs brakonieriai.

"Tai, ką daro mūsų klubas, jau išbandyta ir pasitvirtino Vakaruose. Pavyzdžiui, Austrija ir kitos šalys taip pat klubams išdalija žuvingiausias vandenį, nes šie geriau negu valstybė gali jais pasirūpinti. O Lietuvoje norima užgniaužti visuomenės iniciatyvą. Žmonėms skauda širdį matant, kaip žuvis nyksta", - dėstė P.Gudynas. Į skundo autorių priekaištus dėl to, kad klubas išduoda mažai leidimų žvejoti Merkyje, jo viceprezidentas atsakė, kad leidimai išduodami pagal mokslininkų rekomendacijas, kiek galima šioje upėje sugauti žuvų. "Austrijoje licencijos žvejoti išperkamos prieš metus dvejus ir niekas dėl to nesipiktina, kantriai laukia savo eilės", - aiškino P.Gudynas ir besiskundžiančius pamerkių gyventojus pavadino "specifine publika".

Kompromisams trūksta noro

"Nematau nieko bloga, kad Merkio draustinis patikėtas klubui. Jei prie upių nebus šeimininkų, nebus ir žuvų. Tačiau daug žvejų mąsto kitaip. Todėl Seimo AAK siūlėme kompromisą - leisti nuomoti tik atskirus ruožus mažosiose upėse, o didžiųjų upių nuomą uždrausti", - LŽ sakė Mėgėjiškos žūklės plėtros tarybos prie AM pirmininkas, Klaipėdos universiteto Gamtos ir matematikos fakulteto prodekanas ichtiologas Antanas Kontautas. Jo nuomone, tereikia geranoriškumo, ir tokie konfliktai, kokių kyla dėl Merkio, būtų išspręsti. "Reikėtų su žvejų bendruomene pasitarti, kaip tvarkytis upėse", - planavo A.Kontautas.

Nevienareikšmiškai jis vertino ir Mėgėjų žvejybos įstatymo siūlymą neleisti žvejoti privačiuose telkiniuose nemokamai. "Viena vertus - neturėtume kištis į privačią nuosavybę. Kita vertus - tarkim, dalis miškų yra privatūs, tačiau juose uogauti ir grybauti nemokamai galima. Matyt, prezidentė teisi sakydama, jog reikėjo aptarti sąlygas privačių vandens telkinių savininkams", - svarstė A.Kontautas.

Nevarykime pamerkio dzūkų

Lietuvos sportinės žūklės čempionas, Tarptautinės žuvų gaudytojų asociacijos komiteto narys ir Lietuvos sportinės žūklės federacijos viceprezidentas, keliolikos knygų apie žūklę autorius Ričardas Adamonis LŽ pasisakė už tai, kad upių, juo labiau ichtiologinių draustinių, nuoma žvejybai būtų uždrausta: "Merkio" klubo sumanymas aiškus - noras valdyti Merkį ne vien dėl upės, bet ir dėl savo ateities. Jis nėra blogas, bet laikas tam netinkamas - ne tik valstybiniu, bet ir regioniniu mastu. Pamerkio dzūkui uždrausti kišti meškerę į upę, kurioje jo protėviai gaudė žuvis, - tas pats, kas pjautuvu brūkštelėti per..."

Šis klubas nedraudžia dzūkeliui meškerioti, bet liepia įsigyti ne vieną tūkstantį kainuojančius įrankius, sumokėti nemažą sumą už teisę įmerkti meškerę ir gaudyti kilmingas žuvis tik dirbtiniais masalais. Aiškinama, kad taip yra visame pasaulyje. "Tačiau tame pasaulyje yra įvairiai. Antai Švedijos Landosjono ežere pačias kilmingiausias žuvis - arktines palijas - ramiai gaudau užkabinęs ant kabliuko paprasčiausią "dzikelį" ar slieką. Prancūzijoje upėtakius taip pat traukiu sliekeliu. Rengiamas net upėtakių gaudymo natūraliais masalais pasaulio čempionatas", - sakė R.Adamonis.

Taigi pernelyg drąsu teigti, kad visame pasaulyje žuvis gaudo taip, kaip "Merkio" klubo vadovai nori. Juolab kad Merkyje plaukioja ne vien upėtakiai ir kiršliai, bet ir ūsorai, strepečiai, šapalai, aukšlės, kilbukai. "Vandens telkiniai yra visų mūsų nuosavybė, išskyrus tuos, kurie įrengti privačioje žemėje, tad ir žūklės tvarka kol kas turi būti valstybinė. Juk šiuo metu, kai darbų žmonėms trūksta ir daugelis dzūkų, ir ne tik jų, šiaip taip prasimaitina iš grybų, uogų bei žuvų, atiduoti visus vandenį į privačias rankas tiesiog nepadoru", - įsitikinęs R.Adamonis.

[Lietuvos žinios](#)